

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ УКРНОІВІ
12.05.2026 № 119/2026

МІНЕКОНОМІКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОФІС
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ»
(УКРНОІВІ)
АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА

вул. Дмитра Годзенка, 1, м. Київ, 01601, тел.: +380 44 209-27-06, +380 67 501-05-95
e-mail: office@nipo.gov.ua, http://www.nipo.gov.ua, кодзгідноз ЄДРПОУ: 44673629

Р І Ш Е Н Н Я

11 березня 2026 року

Колегія Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затверджена розпорядженням голови Апеляційної палати Білоцьким В. В. від 15.12.2025 № Р-АП/244-25, у складі головуючого Вихованець І. В. та членів колегії Полонської Т. М., Костенко І. А., за участю секретаря засідання Костенко І. А., розглянула заперечення Беци Василя Васильовича, Беци Михайла Васильовича та Олійник Людмили Василівни проти рішення УКРНОІВІ від 19.09.2025 про відмову в державній реєстрації винаходу «Спосіб вироблення електроенергії сонячними енергоустановками і пристрій для його здійснення» за заявкою № а 2018 03119.

Апелянти – Беца В. В., Беца М. В., Олійник Л. В., відсутні, клопотання від 25.02.2026 № 1704-/2026 про проведення засідання колегії Апеляційної палати без участі апелянтів.

Представник УКРНОІВІ – відсутній.

Заперечення апелянтів – Беци В. В., Беци М. В. та Олійник Л. В. (далі – апелянти), подано на підставі абзацу першого частини першої статті 24 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (далі – Закон), згідно з яким заявник має право оскаржити рішення за заявкою в судовому порядку або до Апеляційної палати протягом двох місяців від дати одержання рішення

НОІВ чи копій матеріалів, затребуваних відповідно до частини третьої статті 16 Закону.

Апелянти не погоджуються з рішенням про відмову в державній реєстрації винаходу «Спосіб вироблення електроенергії сонячними енергоустановками і пристрій для його здійснення» за заявкою № а 2018 03119, прийнятим на тій підставі, що заявлений винахід не відповідає умовам патентоздатності, визначеним для нього частиною першою статті 7 Закону, а саме з тим, що за пунктами 1-16 формули не є новим; за пунктами 1-16 формули не має винахідницького рівня; за пунктами 1-16 формули винаходу не відповідає вимогам частини восьмої статті 12 Закону.

Апелянти зазначили, що в заявленому винаході перетворювачі сонячної радіації в електроенергію розташовують на механічному кріпленні одного із одним як одне ціле декількох дирижаблів, як зазначено в описі, формулі винаходу та відображено на кресленні.

У відповіді на попередню відмову у наданні правової охорони апелянтами вказано на цю відмінність на протигагу документам JP 2012244837 А від 10.12.2012 (Д1) та US 2008272233 А1 від 06.11.2008 (Д2).

У документі Д1 зазначено, що перетворювачі розташовують на зовнішній частині оболонки дирижабля, що вказує на відмітність заявленого винаходу від документа Д1.

Кількість електроенергії в заявленому винаході визначається за рахунок вантажопідйомності дирижаблів на відміну від документа Д1, де це визначається кількістю перетворювачів, розташованих на частині оболонки дирижабля, тобто площею тієї частини оболонки, на якій розташовують перетворювачі, і це вказує на патентоздатність заявленого винаходу.

Розрахунки апелянтів доводять, що для одних і тих же дирижаблів, застосованих, як в заявленому винаході, так і в документі Д1, довжиною близько 90 метрів, вантажопідйомністю близько 30 тон і діаметром оболонки в середній частині попереднього перерізу кожного дирижабля близько 8 метрів, та у випадку застосування перетворювачів з тканинною основою, так само, як на супутниках із вагою близько 3 кг, на 1 м² площі, кількість перетворювачів у заявленому винаході з застосуванням двох дирижаблів становитиме величину 60000 кг : 3 кг = 20000 перетворювачів, тоді як в документі Д1: 90 м x 12 м = 1080 м², тобто близько 1080 перетворювачів, де 12 метрів – половина усередненої частини ободу оболонки, враховуючи виконання дирижаблів обтікаємої форми з звуженою передньою і задньою частинами дирижабля.

Тобто, враховуючи відоме із рівня техніки співвідношення кількості електроенергії близько 240 Вт на 1 м² площі перетворювачів отримується 20000×240 Вт=2800000 Вт= 4,8 Мега ВТ у заявленому винаході на відміну від документа Д1, в якому акумулятори видають 1080×240 Вт=250000 Вт=250 кіловат, тобто у двадцять разів менше, ніж у заявленому винаході.

Апелянти вказують на нову відмітну ознаку, основувану на застосуванні у заявленому винаході принаймні щонайменше одного дирижабля окремо від дирижаблів із перетворювачами для транспортування акумуляторів на станцію

для накопичення ними електроенергії, а саме: транспортують сонячними літаками-безпілотниками, оскільки вони призначені для транспортування незначних вантажів малої ваги і їх потрібно багато для описаного в Д1.

Апелянти звертають увагу на те, що в обмежувальній частині формули застосовують сонячну енергоустановку, а у відмітній – сонячну станцію, що відрізняється від сонячної енергоустановки кількістю виробленої нею електроенергії, яка обчислюється декількома мегабайтами на відміну від сонячної енергоустановки. Ця відмітна ознака пояснює патентоздатність заявленого винаходу особливо стосовно заявленого технічного результату.

Апелянти вважають, що частина формули винаходу після слова відрізняється у заявленому винаході зазначена із відмітними ознаками, є безумовно новим винаходом і підтверджує в цілому патентоздатність заявленого винаходу.

Щодо перевірки новизни заявленого винаходу, апелянти вказують, що така ознака, як «здійснюють операції по виробленню електроенергії перетворювачами», відсутня в заявленій формулі винаходу, крім того, в заявленому винаході електроенергію виробляють сонячні енергоустановки, а не перетворювачі.

«Накопичення» не може бути окремо зазначено як ознака, оскільки належить до операцій, які в свою чергу стосуються способу.

Відмітна частина формули заявленого винаходу в цілому відрізняється від документів Д1, Д2.

У додаткових матеріалах до заперечення апелянтами було зазначено, що застосування в документі Д1 додаткового дирижабля неминуче викличе збільшення кількості сонячних літаків-безпілотників і разом збільшення кількості і акумуляторів, що вони транспортують для їхнього накопичення, що взагалі неприпустимо з точки зору фахівців, а також з точки зору критерію доцільності їх застосування в Д1 через їх незначну вантажопідйомність згідно з їх призначенням, що відомо з рівня техніки фахівцем.

В описі вказано, що жодного збільшення кількості дирижаблів, що транспортують акумулятори, не буде потрібно, оскільки дирижаблі на відміну від сонячних літаків-безпілотників призначені для транспортування значно більших вантажів у сто і більше тон у порівнянні з сонячними літаками-безпілотниками.

Щодо різниці між сонячною енергоустановкою, яка виробляє електроенергію, і сонячною станцією – енергоустановкою для вироблення електроенергії, або сонячною електростанцією, апелянти зазначають, що як відомо з документа Д1 необхідно застосувати близько десяти таких самих дирижаблів із перетворювачами на їх оболонках або в порівнянні із заявленим винаходом – близько 20, що підтверджує патентоздатність винаходу.

На думку апелянтів означені ними ознаки підтверджують синергійний ефект в досягненні технічного результату, що доводить патентоздатність заявленого винаходу.

Апелянти вважають, що жоден із пунктів остаточного висновку не відповідає дійсності стосовно рівня техніки.

Враховуючи наведене, апелянти просять скасувати рішення від 19.09.2025 про відмову в державній реєстрації винаходу «Спосіб вироблення електроенергії сонячними енергоустановками і пристрій для його здійснення» за заявкою № а 2018 03119 та прийняти рішення про реєстрацію зазначеного винаходу.

За результатами кваліфікаційної експертизи, проведеної з урахуванням змін і додаткових матеріалів, поданих у зв'язку з одержанням апелянтами попереднього висновку кваліфікаційної експертизи 19.08.2025 № 25/За/Вх№8412, встановлено, що заявлений винахід не відповідає умовам патентоздатності, визначеним для нього частиною першою статті 7 Закону, а саме:

за пунктами 1-16 формули не є новим;

за пунктами 1-16 формули не має винахідницького рівня,

за пунктами 1-16 формули винаходу не відповідає вимогам частини восьмої статті 12 Закону.

Експертиза проводилась відповідно до Закону та встановлених на його основі Правил складання, подання та проведення експертизи заявки на винахід і заявки на корисну модель, затверджених наказом Міністерства економіки України від 09.09.2024 № 23301, що зареєстрований в Міністерстві юстиції 18.09.2024 за № 1411/42756 (далі – Правила).

Під час розгляду заявки до уваги були взяті змінені матеріали заявки від 19.08.2025, а саме опис винаходу на 8 арк., формула винаходу на 4 арк. та первинні матеріали заявки – креслення на 1 арк. від 26.03.2018.

Також до уваги була узята відповідь заявника від 19.08.2025, в якій він стверджував, що експертизою не враховані первинні матеріали заявки під час підготовки попереднього висновку, що «ставить під сумнів об'єктивний розгляд по суті експертизою заявленого». Змінені матеріали заявки були розглянуті згідно з главою 25 розділу VI Правил, що, в свою чергу, порівнювалися з первинними матеріалами заявки. Зокрема, в п. 3 попереднього висновку, зверталася увага на те, що змінена формула винаходу виходить за межі первинних матеріалів і тому деякі ознаки не були взяті до уваги під час перевірки винаходу. Крім того, дані зауваження були частково проігноровані заявником у зміненій формулі від 19.08.2025, а саме залишення ознаки «лопатеї» всупереч зауваженням.

Заявник стверджує, що у заявленому винаході дирижаблі, включно із перетворювачами сонячної радіації, застосовуються як єдине ціле та що зазначену конструкцію піднімають до положення над дощовими хмарними утвореннями.

У попередньому висновку від 30.05.2025 до відома заявника було доведено, що з рівня техніки відомі документи:

JP 2012244837 A від 10.12.2012 (далі – Д1);

US 2008/272233 A1 від 06.11.2008 (далі – Д2).

Під час проведення перевірки винаходу на новизну, було визначено, що незалежний пункт 1 формули винаходу містить такі ознаки:

перетворювачі сонячної радіації в електроенергію розташовують на механічному кріпленні між декількома як одне ціле повітряно-літальними дирижаблями;

дирижаблі піднімають до положення над дощовими хмарними утвореннями.

Тобто дирижаблі разом із перетворювачами сонячної радіації піднімають до положення над дощовими хмарами, проте, як було визначено, дана ознака була розкрита в документі Д1:

[0008] та фіг. 1 – описано літаючі структури (9), що утримують конструкцію (8) з перетворювачами сонячної радіації (7);

[0026] – зазначено, що дирижабль забезпечується електроенергією із перетворювачів сонячної радіації для керування його положенням, тобто дирижабль і перетворювачі сонячної радіації є одним цілим;

[0029] – вказано на можливість використання дирижаблів як літаючих структур;

[0021] – передбачено підймання дирижаблів разом із перетворювачами сонячної радіації над дощовими хмарними утвореннями.

Щодо твердження заявника про відмінність заявленого винаходу від Д1, де «крім дирижабля в повітря піднімають літаки-безпілотники, що оснащені приймачами і передавачами відео- та радіосигналів із акумуляторами, які є споживачами електроенергії, а також оснащені акумуляторами й перетворювачами на крилах, які функціонують як сонячні енергоустановки, що відсутнє у заявленому винаході», експертиза зазначає таке:

наявність додаткових ознак в документах рівня техніки Д1, Д2, які не розкриті в заявленому винаході, не впливає на патентоздатність заявленого винаходу. Відповідно до пункту 3 глави 2 розділу II Правил, винахід за незалежним пунктом формули не визнається новим, якщо виявлено об'єкт, що є частиною рівня техніки, у якому використано кожен суттєву ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу;

у документах рівня техніки Д1, Д2 розкрито різні втілення, що дозволяють досягти зазначеного технічного результату, зокрема як з використанням літаків-безпілотників, так і з використанням дирижаблів. Експертиза погоджується, що в заявленому винаході відсутні ознаки наявності літаків-безпілотників тощо, проте це не робить заявлений винахід патентоздатним, оскільки всі суттєві ознаки заявленого винаходу були розкриті в протиставлених документах рівня техніки Д1, Д2. Отже, заявлений винахід не містить жодної унікальної ознаки, що не була б розкрита в протиставлених документах.

При перевірці формули винаходу із врахуванням опису винаходу на відповідність вимогам, визначеним частинами четвертою, сьомою та восьмою статті 12 Закону, відповідно до пунктів 1-4 глави 3 розділу II, пунктів 1-7 глави 8 розділу VI, пунктів 1-18 глави 4 розділу III, пунктів 1-29 глави 5 розділу III

Правил встановлено, що у пп. 6, 7, 8, 14, 15, 16 формули винаходу порушено вимоги щодо підпорядкованості залежних пунктів формули незалежному. Тому, при подальшому проведенні кваліфікаційної експертизи, підпорядкованість залежних пунктів формули винаходу було змінено так:

п. 6 – спосіб за п. 5;

п. 7 – спосіб за будь-яким з пп. 5, 6;

п. 8 – спосіб за п. 5;

п. 14 – пристрій за п. 13;

п. 15 – пристрій за будь-яким з пп. 13, 14;

п. 16 – пристрій за п. 13.

Водночас експертом зазначено таке.

У п. 1 формули винаходу вказано ознаку «застосовують як сонячну станцію-енергоустановку, електроенергією якої забезпечують користувачів електроенергії на земній поверхні». Дана ознака суперечить вимогам частини восьмої статті 12 Закону щодо ясності та стислості викладення формули винаходу, оскільки викладена в обмежувальній та відмітній частині формули винаходу.

У формулі винаходу порушено єдиність термінології: «сонячна енергоустановка» та «сонячна станція-енергоустановка», «акумулятор електромережі користувачів електроенергії», «акумулятор користувачів електроенергії» та «акумулятори електроенергії» тощо, чим порушено вимоги пункту 8 глави 2 розділу III Правил, щодо дотримання єдиності термінології.

Формула винаходу суперечить вимогам частини восьмої статті 12 Закону щодо ясності та стислості викладення формули винаходу, оскільки містить ознаки, що повторюються та є очевидними, зокрема: «складається із перетворювачі сонячної радіації в електроенергію і акумуляторів, електроенергії, виконаний по-перше як перетворюючий дії сонячної радіації в електроенергію, по-друге, як накопичуючий електроенергією акумуляторів електроенергії», «накопичення її акумуляторами електроенергії і забезпечення електроенергією, принаймні щонайменше одного користувача електроенергії, зокрема його електромережі... застосовують як сонячну станцію-енергоустановку, електроенергією якої забезпечують користувачів електроенергії на земній поверхні... і забезпечують електромережу користувачів електроенергії накопиченою зазначеним акумулятором електроенергією», та використанням таких слів як: по-перше, по-друге тощо.

При перевірці новизни винаходу згідно з частиною третьою статті 7 Закону та відповідно до глави 20 розділу VI Правил встановлено таке.

Спосіб вироблення електроенергії сонячними установками описаний у незалежному п. 1 формули винаходу наступними ознаками:

здійснюють операції по виробленню електроенергії перетворювачами сонячної радіації в електроенергію;

накопичення акумуляторами електроенергії і забезпечення електроенергією принаймні щонайменше одного користувача електроенергії, зокрема його електромережі;

застосовують принаймні щонайменше одну сонячну енергоустановку як одне ціле із декількох дирижаблів, які механічно пов'язують між собою кріпленням включно із перетворювачами, які розташовують на кріпленні між дирижаблями;

сонячну енергоустановку піднімають в повітрі, зокрема до положення над дощовими хмарними утвореннями;

застосовують як сонячну станцію-енергоустановку, електроенергією якої забезпечують користувачів електроенергії на земній поверхні;

забезпечують управління і обслуговування сонячної станції-енергоустановки її положенням і переміщенням в повітрі, зокрема між користувачами електроенергії на земній поверхні;

застосовують окремо від зазначених дирижаблів принаймні щонайменше один дирижабль, яким транспортують принаймні щонайменше один акумулятор користувачів електроенергії на сонячну станцію-енергоустановку до її дирижаблів з перетворювачами, електрично пов'язують з перетворювачами;

акумулятор, після накопичення ним енергії, транспортують дирижаблем до користувачів електроенергії по їх місцезнаходженню на земній поверхні і забезпечують електромережу користувачів електроенергії накопиченою зазначеним акумулятором електроенергією.

З рівня техніки відомий документ Д1, у якому розкрито спосіб вироблення електроенергії сонячними установками ([0002]), що описується наступними ознаками, які збігаються з ознаками заявленого винаходу:

здійснюють операції по виробленню електроенергії перетворювачами сонячної радіації в електроенергію ([0006]);

накопичення акумуляторами електроенергії і забезпечення електроенергією принаймні щонайменше одного користувача електроенергії, зокрема його електромережі ([0017]);

застосовують принаймні щонайменше одну сонячну енергоустановку як одне ціле із декількох дирижаблів, які механічно пов'язують між собою кріпленням включно із перетворювачами, які розташовують на кріпленні між дирижаблями ([0008], де використовують літаючі структури, що тримають конструкцію. Також [0026]-[0029], де як літаюча структура можуть бути використані дирижаблі);

сонячну енергоустановку піднімають в повітрі, зокрема до положення над дощовими хмарними утвореннями ([0021]);

застосовують як сонячну станцію-енергоустановку, електроенергією якої забезпечують користувачів електроенергії на земній поверхні ([0006], [0068]);

забезпечують управління і обслуговування сонячної станції-енергоустановки її положенням і переміщенням в повітрі, зокрема між користувачами електроенергії на земній поверхні ([0017], [0026], [0070], де розкрито про відсутність потреби спуску на землю, дистанційне управління та обслуговування, що пов'язують з подачею акумуляторів на станцію та їх заміною);

застосовують окремо від зазначених дирижаблів принаймні щонайменше один дирижабль, яким транспортують принаймні щонайменше один акумулятор користувачів електроенергії на сонячну станцію-енергоустановку до її дирижаблів з перетворювачами, електрично пов'язують з перетворювачами ([0029], [0067]);

акумулятор, після накопичення ним енергії, транспортують дирижаблем до користувачів електроенергії по їх місцезнаходженню на земній поверхні і забезпечують електромережу користувачів електроенергії накопиченою зазначеним акумулятором електроенергією ([0068]).

В документі Д2 розкрито спосіб вироблення електроенергії сонячними установками такими ознаками:

здійснюють операції по виробленню електроенергії перетворювачами сонячної радіації в електроенергію ([0008]);

накопичення акумуляторами електроенергії і забезпечення електроенергією принаймні щонайменше одного користувача електроенергії, зокрема його електромережі ([0009]);

застосовують принаймні щонайменше одну сонячну енергоустановку як одне ціле із декількох дирижаблів, які механічно пов'язують між собою кріпленням включно із перетворювачами, які розташовують на кріпленні між дирижаблями ([0026], [0031], [0024]);

сонячну станцію-енергоустановку піднімають в повітрі, зокрема до положення над дощовими хмарними утвореннями ([0043]);

застосовують як сонячну станцію-енергоустановку, електроенергією якої забезпечують користувачів електроенергії на земній поверхні ([0008], [0047], [0045]);

забезпечують управління і обслуговування сонячної станції-енергоустановки її положенням і переміщенням в повітрі, зокрема між користувачами електроенергії на земній поверхні ([0041]-[0043], [0038], де здійснюють автоматичне управління та обслуговування, наприклад підтримують та регулюють тиск в самому дирижаблі, контролюють температуру газу, змінюють положення дирижабля);

застосовують окремо від зазначених дирижаблів принаймні щонайменше один дирижабль, яким транспортують принаймні щонайменше один акумулятор користувачів електроенергії на сонячну станцію-енергоустановку до її дирижаблів з перетворювачами, електрично пов'язують з перетворювачами ([0044] та [0046]);

акумулятор, після накопичення ним енергії, транспортують дирижаблем до користувачів електроенергії по їх місцезнаходженню на земній поверхні і забезпечують електромережу користувачів електроенергії накопиченою зазначеним акумулятором електроенергією ([0047], [0045]).

Отже, усі суттєві ознаки заявленого винаходу за незалежним п. 1 відомі з документів рівня техніки Д1, Д2, а отже, винахід є частиною рівня техніки, і тому, згідно з пунктом 3 глави 2 розділу II Правил, експертиза дійшла

остаточного висновку, що винахід за п. 1 не відповідає умові патентоздатності «новизна».

Незалежний пункт 5 формули винаходу не містить відмітних суттєвих ознак у порівнянні з п. 1. Тому, згідно з пунктом 3 глави 2 розділу II Правил, експертиза дійшла остаточного висновку, що винахід за п. 5 не відповідає умові патентоздатності «новизна».

Під час розгляду винаходу за незалежним пунктом 9 було встановлено, що пристрій для вироблення електроенергії описаний у п. 9 формули винаходу наступними ознаками:

складається із перетворювачів сонячної радіації в електроенергію;

містить акумулятор для забезпечення електроенергією принаймні щонайменше одного користувача, зокрема електромережі користувача електроенергії;

щонайменше однієї сонячної енергоустановки у вигляді одного цілого із декількох механічно сполучених між собою кріпленням дирижаблів включно із перетворювачами, закріплених на механічному кріпленні між дирижаблями;

дирижаблі включно із перетворювачами розміщують в положенні над дощовими хмарними утвореннями;

сонячна станція-енергоустановка виконана з можливістю управління положенням і її переміщенням між користувачами електроенергії на земній поверхні в повітрі;

містить окремо щонайменше один дирижабль для транспортування ним принаймні щонайменше одного акумулятора користувачів електроенергією;

акумулятор, виконаний з можливістю здійснення транспортування дирижаблем на сонячну станцію-енергоустановку до її дирижаблів і перетворювачів із підключенням його до перетворювачів і після накопиченням ним електроенергії транспортування до користувачів електроенергії по їх місцезнаходженню на земній поверхні і забезпечення електромережі користувачів накопиченою зазначеним акумулятором електроенергією.

Отже, пристрій за п. 9 описаний аналогічними ознаками, що і спосіб за п. 1. Тобто усі суттєві ознаки заявленого винаходу за п. 9 відомі з документів Д1, Д2, а отже винахід є частиною рівня техніки, і тому, згідно з пунктом 3 глави 2 розділу II Правил, експертиза дійшла остаточного висновку, що винахід за п. 9 не відповідає умові патентоздатності «новизна».

Незалежний пункт 13 формули винаходу не містить суттєвих відмітних ознак у порівнянні з п. 9. Тому, згідно з пунктом 3 глави 2 розділу II Правил, експертиза дійшла остаточного висновку, що винахід за п. 13 не відповідає умові патентоздатності «новизна».

Залежні пункти винаходу також відомі з Д1: п. 2 – [0020]; п. 3 – [0019]; п. 4 – [0068].

Відповідно, пп. 6-8, 10-12, 14-16 відомі з Д1, оскільки їх зміст описаний аналогічними ознаками пп. 2-4.

Отже, суттєві ознаки заявлених винаходів за пп. 2-4, 6-8, 10-12, 14-16 відомі з Д1, а отже, винаходи є частиною рівня техніки, і тому, згідно з пунктом

З глави 2 розділу II Правил, експертиза дійшла остаточного висновку, що винаходи за пп. 2-4, 6-8, 10-12, 14-16 не відповідають умові патентоздатності «новизна».

При перевірці винахідницького рівня винаходу згідно з частиною сьомою статті 7 Закону та відповідно до глави 21 розділу VI Правил встановлено, що заявлені винаходи є частиною рівня техніки та найбільш явним чином випливають із рівня техніки та є очевидними для фахівця, а отже винаходи за пп. 1-16 не відповідають умові патентоздатності «винахідницький рівень».

На підставі висновку експертизи прийнято рішення УКРНОІВІ від 19.09.2025 про відмову в державній реєстрації винаходу «Спосіб вироблення електроенергії сонячними енергоустановками і пристрій для його здійснення» за заявкою № а 2018 03119.

Пунктом 1 глави 3 розділу II Регламенту Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затвердженого наказом Міністерства економіки України від 23.11.2023 № 17768 (далі – Регламент), встановлено, що розгляд заперечення по суті передбачає встановлення наявності або відсутності підстав для скасування рішення НОІВ щодо заявки, за якою подано заперечення, у межах мотивів, викладених у запереченні чи під час його розгляду, та на підставі зібраних у справі за запереченням матеріалів.

Відповідно до пунктів 11 і 12 глави 3 розділу II Регламенту колегія Апеляційної палати з метою з'ясування обставин, якими обґрунтовуються вимоги апелянтів та які необхідно встановити для прийняття рішення, заслухала вступне слово апелянтів, з'ясувала обставини, на які вони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, та перевірила докази, що містилися у запереченні № 10627-09/2025 від 09.12.2025, додаткових матеріалах до заперечення № 11186-09/2025 від 29.12.2025, матеріалах заявки № а 2018 03119, та за результатами розгляду матеріалів справи встановила таке.

Керуючись Законом та встановленими на його основі Правилами розгляду, із врахуванням Правил складання, які були чинні на дату проведення кваліфікаційної експертизи, визначений експерт провів розгляд заявки на винахід «Спосіб вироблення електроенергії сонячними енергоустановками і пристрій для його здійснення» за заявкою № а 2018 03119.

За результатами розгляду матеріалів справи, керуючись Законом, Правилами, колегія Апеляційної палати зазначає таке.

Відповідно до частини першої статті 7 Закону винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень та є промислово придатним.

Винахід (корисна модель) визнається новим, якщо він не є частиною рівня техніки. Об'єкти, що є частиною рівня техніки, для визначення новизни винаходу повинні враховуватися лише окремо.

Рівень техніки включає всі відомості, які стали загальнодоступними у світі до дати подання заявки або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету.

Згідно з пунктом 3 розділу II глави 2 Правил винахід визнається новим, якщо він не є частиною рівня техніки.

Рівень техніки включає всі відомості, які стали загальнодоступними у світі до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету.

При цьому загальнодоступними вважаються відомості, з якими будь-яка заінтересована особа могла ознайомитися до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету, за умови, що ці відомості не були інформацією з обмеженим доступом (конфіденційною, таємною та службовою інформацією) або комерційною таємницею.

Для оцінювання новизни до рівня техніки включається також зміст будь-якої заявки на державну реєстрацію в Україні винаходу (зокрема міжнародної заявки, у якій зазначена Україна) у тій редакції, у якій цю заявку було подано спочатку, за умови, що дата її подання, а якщо заявлено пріоритет, дата пріоритету, передує даті подання (даті пріоритету) заявки, щодо якої проводиться експертиза, і що на дату подання (дату пріоритету) останньої чи після цієї дати відомості про заявку з більш ранньою датою подання (датою пріоритету) або відомості про державну реєстрацію відповідної корисної моделі опубліковано.

Для визначення новизни об'єкти, що є частиною рівня техніки, враховуються лише окремо.

Винахід за незалежним пунктом формули не визнається новим, якщо виявлено об'єкт, що є частиною рівня техніки, у якому використано кожну суттєву ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу (корисної моделі).

Для визначення новизни винаходу беруться до уваги не тільки ідентичні ознаки, а також еквівалентні їм.

Колегія Апеляційної палати перевірила обґрунтованість невідповідності заявленого винаходу умовам патентоздатності новизна, винахідницький рівень та відповідність формули винаходу вимогам частини восьмої статті 12 Закону.

У попередньому висновку кваліфікаційної експертизи апелянтів було повідомлено про невідповідність формули винаходу вимогам частини 8 статті 12 Закону.

Відповідно до глави 5 розділу III Правил формула винаходу повинна виражати його суть і бути викладена ясно та стисло.

Формула визнається такою, що виражає суть винаходу, якщо вона містить сукупність його суттєвих ознак, достатню для досягнення зазначеного заявником технічного результату.

Формула повинна базуватися на описі, тобто виражена формулою суть винаходу повинна бути розкрита заявником в описі, а визначений нею обсяг правової охорони повинен підтверджуватися наведеними в описі достовірними даними, зокрема прикладами здійснення заявленого винаходу з досягненням зазначеного в описі технічного результату.

Ознаки винаходу у формулі повинні бути викладені таким чином, щоб забезпечити можливість їх ідентифікації, тобто однозначного розуміння їх змісту фахівцем на основі відомого рівня техніки. За відсутності можливості ідентифікації ознаки така ознака не береться до уваги під час експертизи заявки.

Відповідно до пункту 3 глави 2 розділу II Правил, винахід за незалежним пунктом формули не визнається новим, якщо виявлено об'єкт, що є частиною рівня техніки, у якому використано кожен суттєву ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу.

Колегія Апеляційної палати проаналізувала документи рівня техніки JP 2012244837 A від 10.12.2012 (Д1) та US 2008/272233 A1 від 06.11.2008 (Д2), стосовно яких експертизою був зроблений висновок про те, що із кожного вказаного взятого окремо документа відома вся сукупність ознак винаходу за незалежними пунктами 1, 5, 9, 13 зміненої формули.

Колегією Апеляційної палати, при перевірці зміненої формули винаходу від 19.08.2025, поданої заявником у відповідь на попередній висновок експертизи № 11252/ЗА/25 від 30.05.2025, встановлено, що апелянтами не було усунуто недоліки, на які вказав експерт в зазначеному попередньому висновку. Зокрема, з формули винаходу не було вилучено ознаки, охарактеризовані поняттям «лопаті», які відсутні в первинних матеріалах заявки від 26.03.2018, а отже, додаткові матеріали від 19.08.2025 є такими, що виходять за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (пункт 6 глави 25 розділу VI Правил). Також, відповідно до зазначеного експертом, встановлено, що змінена формула від 19.08.2025 викладена з порушенням пункту 8 глави 2 розділу III Правил, відповідно до якого в описі, формулі, рефераті слід зберігати єдиність термінології, тобто одні й ті самі ознаки в цих документах повинні називатися однаково (зокрема, стосується термінології «сонячна енергоустановка» та «сонячна станція-енергоустановка», «акумулятор електромережі користувачів електроенергії», «акумулятор користувачів електроенергії» та «акумулятори електроенергії» тощо).

Крім того, змінена формула від 19.08.2025 викладена з порушенням вимог пункту 2 глави 5 розділу III Правил та частини восьмої статті 12 Закону щодо ясності викладення формули, оскільки містить залежні пункти, які повністю дублюються, зокрема і посиланням на попередні незалежні та залежні пункти, де залежні пункти 2-4 є ідентичними з залежними пунктами 6-8, а також залежні пункти 10-12 є ідентичними з залежними пунктами 14-16, причому залежні пункти 6-8 та залежні пункти 14-16 також порушують пункт 15 глави 5 розділу III Правил, відповідно до якого залежні пункти формули групуються разом з тим незалежним пунктом, якому вони підпорядковані.

Додатково щодо незалежних пунктів 1, 5, 9, 13 формули, то використання в цих незалежних пунктах формули слова «зокрема» вказує на те, що вказані за даними словами ознаки є окремими випадками виконання винаходу за вказаними пунктами, а отже, такі ознаки мають бути представленими в окремому пункті або окремих пунктах формули (пункт 23 глави 5 розділу III

Правил). Крім того, використання слова «зокрема» порушує вимогу щодо ясності та стислості викладення формули (частина восьма статті 12 Закону та пункт 2 глави 5 розділу III Правил).

Колегія Апеляційної палати проаналізувала матеріали справи, зокрема остаточний висновок експертизи, з якого випливає, що при визначенні відповідності умовам патентоздатності винаходу за заявкою № а 2018 03119 було враховано документи Д1, Д2, визначені як документи рівня техніки.

Після проведення аналізу відомих документів рівня техніки Д1, Д2, взятих окремо, колегія Апеляційної палати зробила висновок, що кожен з протиставлених документів стосується способів, пристроїв для вироблення електроенергії сонячними установками.

Об'єкти винаходу, що заявляються за незалежними пунктами 1, 5, 9, 13 зміненої формули, відомі з документів рівня техніки Д1, Д2, які розкривають способи та пристрої вироблення енергії та описані за допомогою ознак, що збігаються із ознаками заявленого винаходу.

Оскільки з рівня техніки, представленого документами Д1, Д2, взятими до уваги кожен окремо, відома вся сукупність ознак незалежних пунктів 1, 5, 9, 13 зміненої формули винаходу, колегія Апеляційної палати робить висновок, що винаходи за незалежними пунктами 1, 5, 9, 13 зміненої формули від 19.08.2025 не відповідають умові патентоздатності новизна, оскільки є частиною рівня техніки.

Винаходи за залежними пунктами 2-4, 6-8, 10-12, 14-16 зміненої формули від 19.08.2025 охарактеризовані сукупністю суттєвих ознак, які відомі з документа рівня техніки Д1, а отже, винаходи за залежними пунктами 2-4, 6-8, 10-12, 14-16 не відповідають умові патентоздатності новизна, оскільки є частиною рівня техніки.

Отже, відповідно до частини третьої статті 7 Закону заявлені винаходи за пунктами 1-16 за заявкою № а 2018 03119 було визнано такими, що не відповідають умові патентоздатності новизна, з чим колегія Апеляційної палати погоджується.

Винахід має винахідницький рівень, якщо для фахівця він не є очевидним, тобто не впливає явно із рівня техніки. При оцінці винахідницького рівня зміст заявок, зазначених у частині п'ятій цієї статті, до уваги не береться.

Згідно з пунктом 4 розділу II глави 2 Правил винахід має винахідницький рівень, якщо для фахівця він не є очевидним, тобто не впливає явно з рівня техніки.

Для оцінювання винахідницького рівня враховуються відомості рівня техніки, зміст поданих до УКРНОІВІ заявок, відомості про які опубліковано до дати подання, а якщо заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки, за якою проводиться експертиза.

Відомості про об'єкти, що є частиною рівня техніки, для оцінювання винахідницького рівня можуть бути отримані з різних джерел інформації, якщо можливість об'єднання таких відомостей є очевидною для фахівця.

Висновок експертизи про невідповідність заявлених винаходів за пунктами 1-16 формули умові винахідницького рівня (пункт 5 висновку експертизи від 19.09.2025 № 19431/ЗА/25) базується на тому, що винаходи є частиною рівня техніки, а відтак вони явним чином впливають з рівня техніки, тобто є очевидними для фахівця.

Аналізом протиставлених експертизою документів рівня техніки Д1, Д2, на які посилається експертиза, показано, що на основі розкритих в документах рівня техніки Д1, Д2 відомостей можливо визнати, що заявлений винахід є очевидним для фахівця, тобто явно впливає з рівня техніки, а в основу винаходів, що заявляються, за пунктами 1-16 покладено створення способів та пристроїв вироблення електроенергії сонячними установками на основі засобів, які складаються з відомих частин, які додаються до них за відомими правилами, і технічний результат, який при цьому досягається, обумовлений лише відомими властивостями зазначених частин і зв'язків між ними (пункт 4 глави 21 розділу VI Правил).

Отже, винахід за заявкою № а 2018 03119 визнається колегією Апеляційної палати таким, що не відповідає умові патентоздатності винахідницький рівень, оскільки для фахівця він є очевидним, тобто впливає явно із рівня техніки (частина сьома статті 7 Закону).

Підсумовуючи всі вищевикладені аргументи, колегія Апеляційної палати погоджується з обґрунтуваннями, наведеними в остаточному висновку експертизи, щодо невідповідності винаходу за заявкою № а 2018 03119 умовам патентоздатності новизна та винахідницький рівень.

На підставі викладеного колегія Апеляційної палати вважає остаточний висновок за результатами кваліфікаційної експертизи про невідповідність винаходу умовам новизни та винахідницького рівня обґрунтованим, а рішення УКРНОІВІ від 19.09.2025 про відмову в державній реєстрації винаходу «Спосіб вироблення електроенергії сонячними енергоустановками і пристрій для його здійснення» за заявкою № а 2018 03119 правомірним.

За результатами розгляду заперечення, на підставі Закону України «Про охорону прав на винаході і корисні моделі», керуючись Регламентом Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затвердженим наказом Міністерства економіки України від 23.11.2023 № 17768, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 04.01.2024 за № 21/41366, колегія Апеляційної палати

в и р і ш и л а:

1. Відмовити Беці В. В., Беці М. В., Олійник Л. В. у задоволенні заперечення повністю.

2. Рішення УКРНОІВІ від 19.09.2025 про відмову у державній реєстрації винаходу «Спосіб вироблення електроенергії сонячними енергоустановками і пристрій для його здійснення» за заявкою № а 2018 03119 залишити чинним.

Рішення Апеляційної палати набирає чинності з дати його затвердження наказом Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» та може бути оскаржено в судовому порядку протягом двох місяців від дати його одержання.

Головуючий
Члени колегії

І. В. Вихованець
Т. М. Полонська
І. А. Костенко

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/51-26 від 12.05.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Вихованець І. В. 12.05.2026 10:19
04AF212836405D990400
0000865B3D006F0AEE00

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/51-26 від 12.05.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Полонська Т. М. 12.05.2026
09:56
04AF212836405D990400
0000F65D3D00F718EE00

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/51-26 від 12.05.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Костенко І. А. 11.05.2026 17:28
3FAA9288358EC0030400
00009D673A0000A6DB00